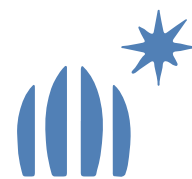
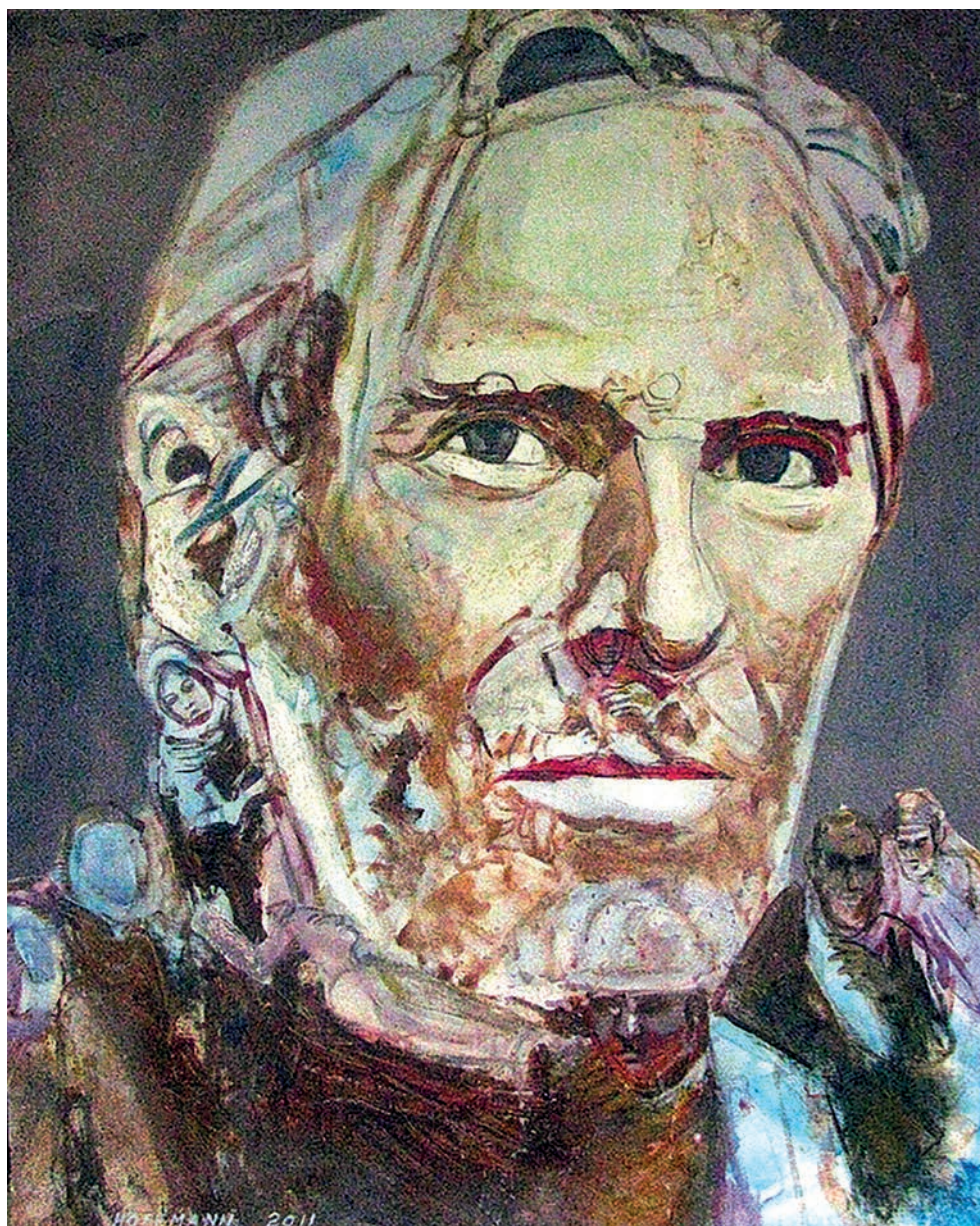


# Catalunya Cristiana



Setmanari d'informació  
i de cultura religiosa  
ANY XLI | NÚM. 2102  
2,90 € | 5 GENER 2020



EDITORIAL i EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-11)

## Lluís Espinal: profeta de llibertat i esperança

Aquest 2020 es commemoren els 40 anys de l'assassinat  
del jesuïta i comunicador català

P. 17



MCS Arquebisbat de Tarragona

Imposició del pal·li a  
l'arquebisbe Planellas



## Any Espinal

L'any que hem començat en fa quaranta del martiri del jesuïta, realitzador cinematogràfic i activista polític Lluís Espinal i Camps, conegut a Bolívia com a Lucho (Sant Fruitós de Bages, 2 de febrer del 1932 - La Paz, Bolívia, 21 de març del 1980). El 8 de juliol del 2015, el papa Francesc li va retre homenatge en la seva visita a aquell país, mentre es desplaçava des de l'aeroport d'El Alto fins a l'arquebisbat de La Paz, tot fent una aturada per recordar-lo en el lloc on Lucho va ser trobat brutalment assassinat. A Catalunya recull el seu llegat la Fundació que porta el seu nom i que treballa en el diàleg fe-justícia a través principalment de la promoció de les activitats del centre Cristianisme i Justícia. Segons el seu director Xavier Casanovas, Espinal podria ser considerat com a copatró dels periodistes si un dia se'l beatifica.

Lluís Espinal havia entrat a la Companyia de Jesús a Veruela i estudià filosofia i teologia a la facultat Sant Francesc de Borja de Sant Cugat del Vallès. Treballà a Televisió Espanyola (1966-1968) al programa *Cuestión Urgente* on realitzà reportatges valents sobre l'alcoholisme, l'educació sexual,

la immigració, el poble gitano, la delinqüència, els capellans rurals i els asils d'ancians. Per divergències amb la direcció de la televisió oficial, va decidir marxar a Bolívia per ensenyar a la Universitat Catòlica, sense deixar però la seva vessant de crític cinematogràfic i televisiu al diari *Presencia*. El 1970 realitzà i produí el programa *En carne viva*, a la Televisió de Bolívia amb reportatges sobre la situació de pobres i de marginació de bona part del país. Impulsà també la creació de la Cinemateca Boliviana i la col·lecció de *Cuadernos de Cine*. Nacionalitzat bolivià i molt proper a la Central Obrera Boliviana, participà activament en la lluita contra la política del dictador Hugo Banzer, en defensa dels obrers i dels camperols, fins i tot va arribar a fer una vaga de fam contra el govern (1978). Dos anys després fou capturat, torturat i assassinat per un grup paramilitar. Cada any, en l'aniversari de la seva mort, se celebra la Romeria de la Cruz fins al lloc on fou trobat el seu cos sense vida. En aquesta hora convulsa per a molts països de Llatinoamèrica i de la vella Europa, la figura de Lluís Espinal esdevé un referent profètic lluminós.

# Un home que va gastar la seva vida pels altres

**El 2020 es compleixen 40 anys de l'assassinat  
de Lluís Espinal a Bolívia**





El cinema era una de les passions d'Espinal.

**XAVIER VICTORI**  
«Estava disposat a arribar fins a les darreres conseqüències, estava molt compromès amb un poble al qual estimava i que se'l sentia seu»

«En el tracte personal, Lluís Espinal irradiava llum, pau... s'interessava per les teves coses com si es tractés del més important del món. Era encantador, entranyable... era una persona d'una gran integritat moral, era molt rotund en les seves conviccions, en la denúncia del que ell considerava injust. Tenia un caràcter dur, fort, però alhora era tot entrega, amabilitat, sempre a punt a ajudar en el que fos.» Així recorda Xavier Victori Espinal, nebot de Lluís Espinal i president de l'Associació Lluís Espinal Lluita i Fe, el seu oncle, jesuïta de Sant Fruitós de Bages assassinat el 1980, a Bolívia, per un esquadró de l'extrema dreta.

Místic, poeta, docent, cineasta, periodista, teòleg... diferents facetes d'una figura polièdrica que el seu municipi natal, Sant Fruitós de Bages, vol recordar dedicant-li un any, com a fill il·lustre que és des del 2005.

El jesuïta Víctor Codina, autor d'un quadern de Cristianisme i Justícia sobre Espinal, ens explica que era «un home molt honest, molt coherent. Deia el que pensava i vivia com creia. Era molt autèntic, cosa que li donava una gran llibertat. Un home molt humà, molt crític, molt obert, molt sociable».

La vida de Lluís Espinal girava sobre dos eixos, ens explica el seu nebot: «La seva vessant com a sacerdot i la seva passió per la professió que va triar: home de comunicació. En Lluís va voler estudiar cinematografia perquè creia que era un mitjà fantàstic per poder arribar a molta gent, fins i tot a persones amb poca cultura, i lluitar pels drets de les persones i defensar els pobres.»

Espinal va estudiar a Bèrgam periodisme i mitjans audiovisuals. De retorn a Espanya va començar a col·laborar amb el programa *Cuestión Urgente* de TVE, que va néixer com un programa religiós però que, amb la incorporació del jesuïta de Sant Fruitós, «va canviar radicalment», ens diu Xavier Victori. «S'hi van incorporar problemàtiques socials com ara la prostitució, l'alcoholisme, les mares solteres...» i aquesta deriva va acabar xocant amb la censura del règim.

«Un dels programes tractava sobre el barraquisme, el Somorrostro. Això va ser massa per al règim franquista», comenta Victori, «en aquest mateix programa hi havia una entrevista a Alfons Comín. Va ser la gota



que va fer vessar el got. Van censurar el programa i Espinal, un home de fortes conviccions inamovibles, va dimitir tot seguit».

### Missió a Bolívia

Després d'aquesta etapa, li arribà la possibilitat d'anar a Bolívia. I, responent a la seva inquietud missionera, Espinal aterra al país americà. El seu amic Víctor Codina destaca que «arriba a Bolívia en un any significatiu: 1968, any de Medellín, de la presa de consciència dels bisbes de l'Amèrica Llatina del Concili Vaticà II des dels pobres».

A Bolívia, «va ser molt radical i es va posicionar a favor dels pobres que hi va trobar», indica el seu nebot, «al costat dels camperols, els miners... va prendre partit contra la injustícia. Les crítiques cinematogràfiques que escrivia per als mitjans de comunicació eren una crítica contra el sistema, contra la desigualtat... eren uns dards que feien molt de mal al govern, perquè el desemmascaraven».

El 1978 va participar en una vaga de fam que van iniciar les dones d'uns miners que estaven empresonats. La vaga va aconseguir que tot un dictador, Hugo Banzer, cedís i proclamés una amnistia en què es van alliberar tots els presos polítics.

Aquesta vaga va impactar profundament en Lluís Espinal. Victori comenta que «el meu oncle explica amb una frase el compromís que va adquirir amb aquesta vaga: "Dona més carta de ciutadania morir per un poble que néixer en un poble." Ell estava disposat a arribar fins a les darreres conseqüències, estava molt compromès amb un poble al qual estimava i que se'l sentia seu».

La postura d'Espinal, crítica amb el règim i de defensa dels més pobres, es va anar radicalitzant cada vegada més. Des del diari *Aquí*, que ell dirigia, s'atacava de manera ferma personatges concrets del règim i es denunciava la corrupció. Això li va comportar enemistats perilloses, «però ell estava convençut de la seva missió i no li importava el que li pogués passar», explica Xavier Victori.

Malgrat la perillositat de la seva situació, «no volia tornar a Espanya», assegura Víctor Codina, «el seu compromís amb el poble el portava a acceptar el que fos». «Ell no tenia por», afegeix el seu nebot,



A la seva tomba sempre hi ha flors fresques.

**VÍCTOR CODINA**  
«És recordat com a periodista, com a especialista en cinema, com a artista, com a defensor de la llibertat d'un poble, com a home profètic davant de les dictadures, com un símbol de llibertat»

«i no estava disposat a callar. No es plantejava el risc».

Lluís Espinal no tan sols era molest per al règim, també ho era per a la mateixa Església boliviana. «Va tenir problemes amb la Companyia de Jesús. Des de *Ràdio Fides*, que és dels jesuïtes, feia editorials molt forts, i el van retirar. Els bisbes també el tenien una mica sota sospita...», constata Víctor Codina.

Xavier Victori assegura que «va ser molt crític amb la jerarquia de Bolívia, a la qual es va enfrontar en moltes ocasions perquè no entenia com podia anar a favor del poder imperant, que malgrat anomenar-se "cristià" aplicava una política totalment contrària. Espinal va denunciar d'una manera molt clara aquesta Església immobiliària».

### Martiri i assassinat

La nit del 21 al 22 de març del

1980, Lluís Espinal va ser segrestat, torturat i assassinat brutalment per paramilitars, pel seu compromís a denunciar un règim corrupte que asfixiava el poble.

El dia que van comunicar la notícia a la família va ser terrible, rememora el seu nebot Xavier, tot i que no els va sorprendre aquest final. Amb tot, Victori assegura que «si algú pensa que el meu oncle tenia alguna mena de pensament de passar a la història com a màrtir va molt errat. Ell no volia ser un màrtir, simplement la seva defensa dels drets humans i la seva coherència el va portar a aquest final. Ell no el va buscar».

Una cosa que caracteritzava Espinal era la seva denúncia «brutal de la "prudència" de moltes persones, que es traduïa a mirar cap a un altre costat», apunta el seu nebot.

Per això el seu record a Bolívia, on va passar dotze anys, continua viu. «En el dia de l'aniversari del seu assassinat, al març, els diaris sempre publiquen coses sobre ell», ens explica Víctor Codina, «és recordat com a periodista, com a especialista en cinema, com a artista, com a defensor de la llibertat d'un poble, com a home profètic davant de les dictadures, com un símbol de llibertat. A la seva tomba sempre hi ha flors fresques». El llegat que deixa es pot sintetitzar en una frase seva que s'ha fet famosa: «La vida és per gastar-la pels altres.»

Un dels objectius d'aquest Any Espinal és difondre la seva figura especialment a Catalunya, on continua sent un gran desconegut. «Conèixer la seva vida, les seves motivacions i traduir-ho al dia d'avui amb aquest missatge que ens dona: gastar la vida pels altres, per la justícia, per la pau, per la reconciliació... amb una ferma», expressa Codina.

El seu nebot considera que el seu missatge avui té tanta validesa com fa 40 anys: «Siguis creient o no, en Espinal veiem l'exemple d'una persona capaç de tenir un discurs contundent a favor dels altres, un exemple d'entrega absoluta. Un home d'una solidesa moral gran, de paraula i d'acció contundent.»

L'associació que presideix Xavier Victori, Lluís Espinal Lluita i Fe, treballa per a la beatificació del jesuïta català. Aquest Any Espinal, impulsat des de l'Ajuntament de Sant Fruitós de Bages, «esperem



## Home de diàleg

Víctor Codina ha viscut 36 anys a Bolívia. Reconeix que hi va anar motivat per l'assassinat del seu amic, «el *padrecito Lucho*», com afectuosament l'anomenava el poble.

De Lluís Espinal subratlla que era un «home de diàleg». I destaca una escultura seva que representa el diàleg entre la fe i el marxisme: un santcrist fet d'una falç i un martell. «Una rèplica d'aquesta talla d'Espinal és la que li va regalar Evo Morales al papa Francesc quan va visitar Bolívia. De tots els regals que li van donar, el Papa només es va endur aquest al Vaticà.» I insisteix Codina: «Era un home de diàleg, constructor de ponts.»

que sigui una gran oportunitat per impulsar la seva beatificació», reconeix el seu nebot. «Parlant d'ell i de la seva obra global el posarem en l'actualitat, perquè l'arquebisbat bolivià de la Paz comenci el camí de la seva possible beatificació. Aquest Any Espinal ha de ser un accelerador important.»



## 16è aniversari de la mort de ROSA DEULOFEU GONZÁLEZ

En el setzè aniversari del seu traspàs, tots els que la recordem des de l'esperança en Crist ressuscitat, us convoquem a l'eucaristia en la seva memòria, presidida per l'Excm. i Rvdm. Sr. Sergi Gordo Rodríguez, bisbe auxiliar de Barcelona, dia 7 de gener de 2020 a les 19 h a la parròquia de Sant Agustí de Barcelona (Plaça Sant Agustí, 2- Metro línia 3, estació Liceu).